

**Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen
esityksestä laeiksi sairausvakuutuslain sekä kansanterveyslain
voimaanpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunta on 13 päivänä lokakuuta 1989 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 178 laeiksi sairausvakuutuslain sekä kansanterveyslain voimaanpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta.

Valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 7 päivänä marraskuuta 1989 sosiaalivaliokuntaan lähettämän ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoitteen n:o 99 laeiksi sairausvakuutuslain sekä kansanterveyslain voimaanpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta, eduskunnan 11 päivänä kesäkuuta 1987 sosiaalivaliokuntaan lähettämät ed. Alarinnan ym. toivomusaloitteen n:o 863/1987 vp. vaikeasti sairaan lapsen hoitoavustusten jakoperusteiden tarkistamisesta, ed. Halosen ym. toivomusaloitteen n:o 881/1987 vp. sairaan lapsen hoidon järjestämisestä, ed. Rajamäen ym. toivomusaloitteen n:o 1021/1987 vp. äitiyslomalle jäävän toimeentulon turvaamisesta ja ed. Vähäkankaan ym. toivomusaloitteen n:o 1061/1987 vp. sairaan lapsen kotihoidon helpottamisesta sekä eduskunnan 3 päivänä toukokuuta 1988 sosiaalivaliokuntaan lähettämän ed. Rengon ym. toivomusaloitteen n:o 780/1988 vp. sairausvakuutuksen matkakorvauksen omavastuun alentamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina esittelijä Anja Kairisalo sosiaali- ja terveysministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Heikki Tala lääkintöhallituksesta, osastopäällikkö Kaarina Ronkainen Kansaneläkelaitoksesta, apulaisosastopäällikkö Rolf Eriksson Suomen Kaupunkiliitosta, toimistopäällikkö Olli Kerola Suomen Kunnallisliitosta, jaostopäällikkö Erik Nylund Finlands Svenska Kommunförbundista, sosiaalisihteri Markku Toropainen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaalipoliittinen sihteeri Jukka Vainio Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaalisihteri Kai Libäck Akavasta,

asiamies Johan Åström Suomen Työnantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyönantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen sihteeri Kaarina Knuuti Maataloustuottajain Keskusliitosta, apulais-toiminnanjohtaja Santero Kujala Suomen Lääkäriliitosta, toiminnanjohtaja Atila Samaletdin Suomen Hammaslääkäriliitosta, projektipäällikkö Sirpa Aalto Suomen Reumaliitosta ja toiminnanjohtaja Risto Heiskanen Avustuskasojen Yhdistyksestä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan valtioneuvoston päätöksen nojalla vuosittain myönnettävän määrärahan rajoissa vanhemmille maksettava lapsen sairaanhoito- ja kuntoutusavustus liitettäväksi lokakuun alusta 1990 lukien sairausvakuutuslainsäädäntöön ja etuuden nimeksi tilapäinen vanhempainraha.

Sairausvakuutus- ja työttömyysturvaetuksia ehdotetaan yhteensovittettavaksi siten, että välittömästi ennen sairastumistaan työttömyyspäivärahaa saaneelle vakuutetulle suoritettaisiin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vähintään 86 prosenttia työttömyyspäivärahan määrästä 1 päivästä heinäkuuta 1990 lukien.

Sairausvakuutuslain nojalla korvattavan, hammaslääkärin suorittaman järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattavan suun ja hampaiden tutkimuksen ja hoidon korvaukseen oikeutettujen vakuutettujen piiriä ehdotetaan laajennettavaksi vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneisiin heinäkuun 1990 alusta. Tätä vastaavasti ehdotetaan kansanterveyslain voimaanpanosta annettua lakia muutettavaksi siten, että terveyskeskusten antama maksuton tai alennettu maksuin tapahtuva hampaiden tutkimus ja hoito ulotettaisiin vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneitä kunnan asukkaita koskevaksi.

Sairausvakuutuslain mukaista vakuutetun itsensä suoritettavaa osuutta ehdotetaan korotettavaksi tutkimus- ja hoitokustannuksissa 30

markasta 40 markkaan, lääkekustannuksissa 30 markasta 35 markkaan ja matkakustannuksissa 25 markasta 30 markkaan vuoden 1990 alusta. Vuoden 1990 alusta laajennettaisiin myös matkakustannusten vuotuisen omavastuusuuden laskentatapaa ja lievennettäisiin lääkekustannusten lisäkorvausten hakumenetelyä.

Esitys liittyy valtion vuoden 1990 tulo- ja menoarvioesitykseen.

Lakialoitteessa n:o 99 ehdotetaan, ettei sairausvakuutuksen omavastuusuus koroteta. Lisäksi ehdotetaan järjestelmällisen hammashuollon laajentamista vuonna 1955 ja myöhemmin syntyneisiin sekä 63- ja 64-vuotiaisiin. Kuntien maksuosuus sairausvakuutuslain mukaisista hammashuollon kustannuksista ehdotetaan kumottavaksi. Muun sairauden hoidon aiheuttama hammassairauden hoito ehdotetaan korvattavaksi sairausvakuutuslain nojalla. Hallituksen esityksen n:o 178 mukainen tilapäinen vanhempainraha ehdotetaan koskemaan myös lastensuojelun tukitoimena järjestettyä perhehoitoa ja laitoshuoltoa.

Toivomusaloitteessa n:o 863/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin vaikeasti sairaan lapsen hoitoa ja kuntoutusta varten myönnettävien avustusten jakoperusteiden muuttamiseksi perheelle nykyistä edullisemmiksi.

Toivomusaloitteessa n:o 881/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sairausvakuutuslain muuttamiseksi siten, että lapsen vanhempi, joka lapsen sairauden johdosta esyy tekemästä työtä, voi lapsen hoitoon käyttämältään ajalta saada sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa oman vakuutusturvan perusteella.

Toivomusaloitteessa n:o 1021/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin, että äitiyslomalle jäävän toimeentuloturva turvataan vähintään samansuuruiseksi kuin esimerkiksi työttömyysturvan päivärahan kautta ennen äitiyslomaa saatu tuki.

Toivomusaloitteessa n:o 1061/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus pyrkisi vaikuttamaan siihen, että työ- ja virkaehtosopimuksia muutettaisiin siten, että lapsen vanhempi saisi jäädä hoitamaan sairasta lastansa kotiin palkallisesti 5 päivän ajaksi, sekä

että hallitus ryhtyisi toimiin sairausvakuutuslain muuttamiseksi niin, että sairauden jatkuttua 5 arkipäivää sairaan lapsen vanhemmalle alettaisiin suorittaa lain mukaista päivärahaa vanhemman hoitaessa sairasta lastansa kotona.

Toivomusaloitteessa n:o 780/1988 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sairausvakuutuksen korvattavan matkakorvauksen omavastuun alentamiseksi varallisuusperustein.

Sosiaalivaliokunta pitää tärkeänä edistysaskeleena sairaan lapsen kuntoutuksesta tai sairaanhoidosta lapsen vanhemmille maksettavan avustuksen lakisääteistämistä. Kriisitilanteiden yli pääsemiseksi tarkoitettu sairausvakuutuslakiin ehdotettu tilapäinen vanhempainraha merkitsee samalla entiseen vuotuisen valtion tulo- ja menoarvioon sidottuun määrärahaan verrattuna parannuksia muun muassa siitä syystä, että se antaa muutoksenhakuoikeuden. Merkittävintä etuudessa on kuitenkin valiokunnan käsityksen mukaan sen luoma mahdollisuus vanhemmalle osallistua sairaan lapsensa hoitoon tai kuntoutukseen, jolla on myös hoidon onnistumisen kannalta merkitystä. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että etuus laajennetaan myös sosiaalista kuntoutusta koskevaksi.

Hallituksen esityksessä on etuuden nimenä tilapäinen vanhempainraha. Valiokunta ei pidä nimitystä onnistuneena muun muassa sen muita sairausvakuutuslain etuuksia lähellä olevan nimen vuoksi, mistä syystä valiokunta ehdottaa nimen muuttamista erityishoitorahaksi.

Nykyisen sosiaaliturvan merkittävimmät väliinpuutamistapaukset ovat usein eri etuuksien saumakohdissa, kun henkilö siirtyy järjestelmästä toiseen. Hallituksen esitykseen sisältyvä sairausvakuutuksen ja työttömyysturvan yhteensovittaminen merkitsee tarpeellista ja tarkoituksenmukaista parannusta näiden kahden järjestelmän kesken.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan hammallääkärin suorittaman järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattavan suun ja hampaiden tutkimuksen ja hoidon sairausvakuutuskorvauksen järjestelmää laajennettavaksi kahteen uuteen ikäluokkaan eli vuosina 1956 ja 1957 syntyneisiin. Vastaavaa laajennusta ehdotetaan kansanterveyslain voimaannaposta annetun lain 3 §:n muutoksella terveyskeskusten antamaan hammashoittoon. Valiokunta korostaa hallituksen esityksen perusteluistakin ilmenevää tavoitetta, että kaikki

aikuiset vuoteen 2000 mennessä saavat kohtuullisin kustannuksin hammashuollon asuinpaikasta ja tuloista riippumatta.

Valiokunta edellyttää, että hallitus jo vuoden 1991 tulo- ja menoarvion yhteydessä purkaa nykyisen järjestelmän, jossa kunnat osallistuvat sairausvakuutuksen kustannuksiin hammashuollon osalta. Hammashuollon korvaaminen työterveyshuoltona tulee selvittää.

Hammassairauden hoito on saatettava sairausvakuutuksen piiriin niissä tapauksissa, joissa muun sairauden kuin hammassairauden hoito aiheuttaa hammassairauden.

Hallituksen esitykseen sisältyvien omavastuiden korottamisen ja matkakustannusten vuotuisen omavastuuosuuden laskentatavan muutokseen liittyen sosiaalivaliokunta edellyttää,

että hallitus tekee kokonaisselvityksen terveydenhuollon maksuista, korvauksista ja omavastuista, jotta voidaan luoda johdonmukainen, sairaalle enintään kohtuulliset kustannukset asettava järjestelmä.

Edellä esitettyyn ja hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaalivaliokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina ja kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 30 §:n 2 momentti ja 76 b §,

sellaisina kuin näistä on 76 b § 30 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1089/82), *muutetaan* 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 momentti, 5 b §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 ja 2 momentti, 10 §:n 1 ja 2 momentti, 14 §:n edellä oleva alaotsikko, 14 §:n 1 momentti, 23 §:n 4 momentti, 24 ja 28 a §, 29 §:n 4 momentti, 30 §:n 3, 4 ja 6 momentti, 47 §:n 1 momentti, 54 §:n 1 momentti, 59 §:n 2 momentti sekä 68 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentti, 14 §:n edellä oleva alaotsikko, 14 §:n 1 momentti, 47 §:n 1 momentti ja 59 §:n 2 momentti 11 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (32/85), 5 §:n 2 momentti ja 5 b §:n 1 momentin johdantokappale 23 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1215/88), 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 ja 2 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 30 §:n 3 momentti 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1109/87), 10 §:n 2 momentti 14 päivänä tammikuuta 1966 annetussa laissa (5/66), 23 §:n 4 momentti 13 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (458/86), 24 § osittain muutettuna mainitulla 11 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla, 28 a § 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (505/71), 29 §:n 4 momentti 29 päivänä syyskuuta 1978 annetussa laissa (745/78) ja 30 §:n 4 ja 6 momentti 14 päivänä kesäkuuta 1985 annetussa laissa (479/85), sekä

lisätään lakiin uusi 18 a §, *laista* 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetulla lailla (471/81) kumotun 20 §:n tilalle uusi 20 § sekä *lakiin* uusi 23 c — 23 f § seuraavasti:

2 luku

Etuudet

4 §

Vakuutetulla on oikeus saada sairauden perusteella korvausta tarpeellisen sairaanhoidon kustannuksista ja sairaudesta johtuvasta työkyvyttömyydestä päivärahaa sekä raskauden ja synnytyksen perusteella korvausta niistä johtu-

vista tarpeellisista kustannuksista. Vakuutetulla on myös oikeus saada raskauden ja synnytyksen perusteella äitiysrahaa ja, siten kuin jäljempänä säädetään, lapsen tai ottolapsen hoidon perusteella vanhempainrahaa ja isyysrahaa sekä sairaan lapsen hoitoon ja kuntoutukseen osallistumisen johdosta *erityishoitora-*
haa.

*Sairaanhoido- sekä raskaus- ja
synnytyskustannukset*

5, 5 b ja 8—10 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

*Päiväraha, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha
sekä erityishoitoraha*

14 §

Korvaukseksi sairaudesta johtuvasta työkyvyttömyydestä suoritetaan päivärahaa sekä raskauden ja synnytyksen johdosta äitiysrahaa ja lapsen tai ottolapsen hoidon johdosta isyys- ja vanhempainrahaa sekä sairaan lapsen hoitoon ja kuntoutukseen osallistumisen johdosta *erityishoitorahaa*.

18 a, 20 ja 23 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

23 c §

Vakuutetulle voidaan suorittaa *erityishoitorahaa* ajalta, jolta hän on alle 16-vuotiaan sairaan lapsensa sairaanhoidon tai kuntoutuksen vuoksi estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

23 d §

Eriyishoitorahaa suoritetaan, jos vakuutettu (1—3 kohta kuten hallituksen esityksessä)
(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Eriyishoitorahaa voidaan suorittaa samalta ajalta molemmille vanhemmille vain 23 d §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa edellyttäen, että lääkäri on katsonut molempien vanhempien hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen tarpeelliseksi.

23 e §

Eriyishoitorahan määrä päivää kohti on yhtä suuri kuin 16 ja 17 §:ssä tarkoitettu päiväraha. *Eriyishoitorahaan* suoritetaan lapsikorotusta siten kuin 18 §:ssä on säädetty.

Eriyishoitorahaa suoritetaan lasta kohden kalenterivuodessa

(1 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2) kotihoidon ajalta enintään 60 arkipäivältä ja erityisestä hoidollisesta syystä lisäksi enintään 30 arkipäivältä sekä tätä pitemmältä ajalta, jos *erityishoitorahan* suorittamisen lopettaminen huomioon ottaen lapsen sairauden kehittyminen olisi kohtuutonta.

23 f §

Vakuutetulle suoritetaan *erityishoitorahaa*, jos hänellä ei ole tältä ajalta tässä laissa tarkoitettua työtuloa. Vähäinen työtulo ei kuitenkaan estä *erityishoitorahan* suorittamista. Työtulona ei oteta huomioon vanhuksen, vammaisen ja pitkäaikaissairaana kotihoidon tukea eikä myöskään perhehoidosta maksettavaa hoitopalkkiota.

Eriyishoitorahaa ei myöskään suoriteta siltä osin kuin vakuutetulla on lakiin perustuva oikeus saada samalla perusteella *erityishoitorahaa* vastaavaa korvausta.

Eriyishoitorahaa ei suoriteta samalta ajalta, jolta vakuutetulla on oikeus äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaan taikka päivärahaan.

Etuuksia koskevia yleisiä säännöksiä

24, 28 a ja 29 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

30 §

Tämän lain mukaisia etuuksia on haettava: (1—3 kohta kuten hallituksen esityksessä)

4) *erityishoitorahaa* kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, josta alkaen sitä halutaan saada;

(5—7 kohta kuten hallituksen esityksessä)
(4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Jollei myönnettyä päivärahaa tai äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka *erityishoitorahaa* ole nostettu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se on ollut vakuutetun nostettavissa, taikka maksettavaksi myönnettyä korvausta sairauden tai raskauden ja synnytyksen aiheuttamista kustannuksista kuuden kuukauden kuluessa sen myöntämisestä, on oikeus etuuteen menetetty, mikäli ei erityisestä syystä katsota kohtuulliseksi toisin päättää.

47 §

Tämän lain mukaista päivärahaa, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa sekä *erityishoitorahaa* on haettava sen kunnan sosiaalivakuutus-toimikunnalta, jossa vakuutetulla on varsinaisen asuntonsa ja kotinsa. Korvausta sairaanhoidosta taikka raskaudesta ja synnytyksestä aiheutuneista kustannuksista vakuutetulla on oikeus hakea muultakin kuin kotipaikkakuntansa sosiaalivakuutustoimikunnalta. Asetuksella säädetään, milloin vakuutetulla on oikeus

hakea päivärahaa, äitiys-, isyys- ja vanhem-
painerahaa sekä *erityishoitorahaa* muulta kuin
kotipaikkakuntansa sosiaalivakuutustoimikun-
nalta.

54 §

Asianomainen, joka on tyytymätön sosiaali-
vakuutuslautakunnan päätökseen, mikäli se
koskee oikeutta tämän lain mukaiseen etuuteen
tai päivärahan, äitiys-, isyys- ja vanhempain-
rahan taikka *erityishoitorahan* määrää, saa
hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta
53 §:n 1 momentissa säädettyssä ajassa ja siinä
säädettyllä tavalla.

59 §

Valtio suorittaa 13 prosenttia päivärahoista,
äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista sekä *eri-
tyshoitorahoista*. Valtion on suoritettava kuu-
kausittain ennakkona määrä siten kuin asetuk-
sella tarkemmin säädetään.

68 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Samalla valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että lakialoitteeseen n:o 99 sisältyvät
lakiehdotukset hylättäisiin.*

Vielä valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että toivomusaloitteet n:o 863, 881,
1021 ja 1061/1987 vp. sekä 780/1988
vp. hylättäisiin.*

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1989

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokun-
nassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skin-
nari, varapuheenjohtaja Louvo ja jäsenet Ala-
Harja (osittain), Alaranta, Kankaanniemi
(osittain), Koistinen, Kärhä (osittain), P. Lep-

pänen (osittain), Mäkipää, Paavilainen (osit-
tain), Rantanen (osittain), Rinne, Stenius-Kau-
konen, Taina, Törnqvist (osittain) ja Väistö
sekä varajäsenet J. Roos (osittain) ja Uitto
(osittain).

Vastalauseita

I

Sairausvakuutuksen omavastuuosuuksiin esi-
tetyt korotukset ovat kohtuuttomia erityisesti
lapsiperheille ja pienituloisille eläkeläisille. Ehdotamme omavastuuosuuksien korotukset poistettavaksi kokonaan. Myös tutkimus- ja hoitomenoihin on saatava kattosäännös kuten lääke- ja matkakustannuksissa.

Kaikkien ikäluokkien saattaminen järjestel-
mällisen hammashoidon piiriin asetetun tavoit-
teen mukaisesti vuoteen 2000 mennessä edellyt-
tää, että ensi vuonna hammashoitoa laajenneta-
an viidellä ikäluokalla eli koskemaan vuonna

1955 ja sen jälkeen syntyneitä sekä 63—64-
vuotiaita.

Kunnat ovat joutuneet korvaamaan sairaus-
vakuutusrahastolle yksityishammaslääkärin
palveluja käyttäneiden järjestelmällisen ham-
mashoidon piirissä olevien kuntalaisten ham-
mashoidon kustannuksia. Järjestely on poik-
keuksellinen sairausvakuutuksessa ja lisäksi
erittäin byrokraattinen, joten kunnat ovat vaa-
tineet sen purkamista. Siksi ehdotamme, että
sairausvakuutuslain 59 §:n 6 momentti kumot-
taisiin. Pidämme välttämättömänä, että ter-

veyskeskusten mahdollisuudet järjestelmällisestä hammashoidosta huolehtimiseen turvataan riittävillä resursseilla.

Sosiaalivaliokunta on useaan otteeseen esittänyt sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että muun sairauden hoidon aiheuttama hammassairaus voitaisiin korvata. Valiokunta tyytyy edelleen vain vaatimaan korjausta. Mielestämme on jo aika poistaa epäkohta 5 §:ää muuttamalla.

Lapsen vanhemmille maksettavan lapsen sairaanhoito- ja kuntoutusavustuksen lakisääteistämistä esitetään 1.10.1990 lukien. Etuuden

tulkintaa tulisi mielestämme laajentaa niin, että lastensuojelullisiin perusteisiin voitaisiin myös myöntää erityishoitorahaa, milloin koko perheen hoitajaksoa pidetään tarpeellisenä avohuollon tukitoimena lapsen kasvatuksen tukemiseksi tai lapsen ja hänen huoltajiensa kuntouttamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 30 §:n 2 momentti, 59 §:n 6 momentti ja 76 b §, sellaisina kuin näistä ovat 59 §:n 6 momentti 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1109/87) ja 76 b § 30 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1089/82),

muutetaan 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 momentti, 5 b §:n 1 momentin johdantokappale, (poist.) 10 §:n 1 ja 2 momentti, 14 §:n edellä oleva alaotsikko, 14 §:n 1 momentti, 23 §:n 4 momentti, 24 ja 28 a §, 29 §:n 4 momentti, 30 §:n 3, 4 ja 6 momentti, 47 §:n 1 momentti, 54 §:n 1 momentti, 59 §:n 2 momentti sekä 68 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentti, 14 §:n edellä oleva alaotsikko, 14 §:n 1 momentti, 47 §:n 1 momentti ja 59 §:n 2 momentti 11 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (32/85), 5 §:n 2 momentti ja 5 b §:n 1 momentin johdantokappale 23 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1215/88), (poist.) 10 §:n 1 momentti sekä 30 §:n 3 momentti mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (poist.), 10 §:n 2 momentti 14 päivänä tammikuuta 1966 annetussa laissa (5/66), 23 §:n 4 momentti 13 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (458/86), 24 § osittain muutettuna mainitulla 11 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla, 28 a § 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (505/71), 29 §:n 4 momentti 29 päivänä syyskuuta 1978 annetussa laissa (745/78) ja 30 §:n 4 ja 6 momentti 14 päivänä kesäkuuta 1985 annetussa laissa (479/85), sekä

lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyiset 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, lakiin uusi 18 a §, laista 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetulla lailla (471/81) kumotun 20 §:n tilalle uusi 20 § sekä lakiin uusi 23 c—23 f § seuraavasti:

2 luku

Etuudet

4 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5 §

Mitä edellä on säädetty sairaanhoidon korvaamisesta, sovelletaan vastaavasti hammassairauksiin, jos kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden

1) parantamiseksi välttämätön hoito tai

2) hoidon aiheuttama hammassairaus.

Hammashuollon korvaamisesta sairaanhoitona vuonna 1926 ja 1927 sekä 1955 ja sen jälkeen syntyneille vakuutetuille säädetään 5 b §:ssä. (Uusi)

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi, mitä 5 §:n 2 momentissa on säädetty, vuonna 1926

ja 1927 sekä 1955 ja sen jälkeen syntyneille vakuutetuille:

8 ja 9 §
(Poist.)

10 §

Vakuutetulle korvataan lääkäriin, sairaan-hoitolaitokseen, laboratorioon, röntgenlaitokseen tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön luokse tehtyistä matkoista johtuvat matkakustannukset kokonaan siltä osin kuin ne yhdensuuntaiselta matkalta ylittävät 25 markkaa (*omavastuuosuus*). Sama koskee lääkärin tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön potilaan luokse tehtyistä matkoista johtuneiden matkakustannusten korvaamisesta. Jos vakuutetun tämän pykälän mukaan maksettaviksi jäävät matkakustannukset saman kalenterivuoden aikana ylittävät 500 markkaa (*vuotuinen omavastuuosuus*), vuotuisen omavastuun ylittävä osa matkakustannuksista korvataan kokonaan. Vuotuista omavastuuosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös vakuutetun terveyskeskukselle sairaankuljetuksesta maksamat kustannukset.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Päiväraha, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä erityishoitoraha

14 §

Korvaukseksi sairaudesta johtuvasta työkyvyttömyydestä suoritetaan päivärahaa sekä raskauden ja synnytyksen johdosta äitiysrahaa ja lapsen tai ottolapsen hoidon johdosta isyys- ja vanhempainrahaa sekä sairaan lapsen hoitoon ja kuntoutukseen osallistumisen johdosta eri-

tyishoitorahaa. *Erityishoitorahaa suoritetaan myös lastensuojelulain 14 §:n mukaiseen perhehoitoon tai laitoshuoltoon osallistumisen ajalta.*

18 a, 20 ja 23—23 c §§
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

23 d §

Erityishoitorahaa suoritetaan, jos vakuutettu (1—3 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

4) osallistuu lastensuojelulain 14 §:n mukaiseen avohuollon tukitoimena järjestettyyn perhehoitoon tai laitoshuoltoon.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Erityishoitorahaa voidaan suorittaa (*poist.*) molemmille vanhemmille vain 23 d §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa edellyttäen, että lääkäri on katsonut molempien vanhempien hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen tarpeelliseksi. *Myös 4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa erityishoitorahaa voidaan suorittaa molemmille vanhemmille.*

23 e ja 23 f §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Etuuksia koskevia yleisiä säännöksiä

24, 28 a, 29, 30, 47, 54, 59 ja 68 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki

kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansanterveyslain voimaannpanosta 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun lain 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1216/88), näin kuuluvaksi:

3 §

Alle 17-vuotiaiden kunnan asukkaiden kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu hampaiden tutkimus ja hoito on

siten maksuton kuin sanotun lain 21 §:ssä säädetään. Vuonna 1926 ja 1927 sekä 1955 tai sen jälkeen syntyneiden kunnan asukkaiden kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu hampaiden tutkimus ja hoito on

maksutonta sikäli kuin ne koskevat hampaiden tutkimusta ja ehkäisevää hoitoa. Muilta osin peritään 60 prosenttia asetuksella vahvistetuista potilailta perittävistä maksuista ja korvauksista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Mitä edellä on säädetty vuonna 1955 tai sen jälkeen syntyneistä kunnan asukkaista, koskee myös mainittuna vuonna tai sen jälkeen syntyneitä kunnan alueella sijaitsevia kansanterveysasetuksen 7 a §:ssä mainittujen oppilai-

tosten opiskelijoita ja kansanterveysasetuksen 7 b §:ssä tarkoitettujen kaupunkien merimies-terveydenhuoltoon oikeutettuja henkilöitä.

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1989

Marjatta Stenius-Kaukonen

Pekka Leppänen

Toimi Kankaanniemi

II

1. Johdanto

Hallituksen esitykseen sisältyy myönteisenä seikkana sairaan lapsen vanhemmille maksettavan lapsen sairaanhoito- ja kuntoutusavustuksen liittäminen sairausvakuutuslainsäädäntöön erityishoitorahan nimellä. Myös sairausvakuutus- ja työttömyysturvaetuuksien yhteensovittamisessa on tapahtunut edistymistä siten, että välittömästi ennen sairastumistaan työttömyyspäivärahaa saaneelle vakuutetulle suoritettavan sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan määrä olisi vähintään 86 % työttömyyspäivärahan määrästä. Tämä ei tietysti vastaa Keskustan perusturvauudistusta koskevassa lakialoitteessa tehtyä ehdotusta, mutta on parannus nykytilanteeseen verrattuna. Edelleen sairausvakuutuslain perusteella korvattavan hammaslääkärin suorittaman järjestelmällisen hammashuollon piiriä ehdotetaan laajennettavaksi kahdella ikäluokalla. Tämäkin on myönteinen seikka, vaikka tässäkin suhteessa olisi ollut mahdollisuus edetä nopeammin.

2. Keskusta vastustaa omavastuuosuuksien korottamista

Hallitus ehdottaa sairausvakuutuslakia muutettavaksi tammikuun 1990 alusta lukien siten, että vakuutetun itsensä suoritettavaa osuutta tutkimus- ja hoitokustannuksista korotetaan 30 markasta 40 markkaan, lääkekustannuksista 30 markasta 35 markkaan ja matkakustannuksista 25 markasta 30 markkaan.

Keskusta vastustaa näitä korotuksia, jotka koskevat kaikkein voimakkaimmin pienituloisiin kansalaisiin. Koska erityisesti pieni- ja keskituloisten kohdalla verotuskin on kiristynyt, omavastuuosuuksien korottaminen ei ole perusteltua. Edelleen on syytä huomauttaa, että hallitus ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin perusturvan kehittämiseksi.

3. Valiokunta ei suostunut ottamaan käsitteilyyn vanhempainrahakautta pidentäviä lakialoitteita

Keskustan edustajien lakialoitteessa n:o 28 ehdotetaan vanhempainrahakauden pidentämistä siten, että äitiys-, isyys- ja vanhempainraha-aika pitenisi yhteensä nykyisestä noin yhdeksän kuukauden mittaisesta ajanjaksosta yhteensä vuoden pituiseksi lapsen syntymästä lukien. Enimmillään äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakauden pituudeksi muodostuisi aloitteen mukaan 13 kuukautta. Hallituspuolueiden edustajien äänin valiokunta päätti olla ottamatta mainittua lakialoitetta käsitteilyyn esillä olevan hallituksen esityksen kanssa.

Aloitteen toteuttaminen olisi merkinnyt vanhempien valinnanvapauden ja tasa-arvon parnemista nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna. Lapsen äidillä olisi edelleen ollut oikeus saada vanhempainrahaa samoin kuin äitiysrahaa välittömästi äitiysrahakauden päättymisen jälkeen. Äidin suostumuksella voitaisiin, kuten nykyisinkin, suorittaa vanhempainrahaa isälle. Äidin asema ei näin ollen heikkenisi, mutta

perheen sisällä valinnanvapaus laajenisi ja samalla etuuksien saantiin oikeuttava kokonaisaika pitenis.

4. Hallituspuolueiden edustajat äänestivät omaa lakialoitetta vastaan

Valiokunta ei suostunut ottamaan käsittelyyn hallituspuolueiden kansanedustajien 27 päivänä lokakuuta 1989 jättämää lakialoitetta, jossa ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että vammaisen lapsen syntyessä perheeseen vanhempainrahaa pitenee kaksinkertaiseksi nykyisestäään. Aloitteessa todetaan, että suomalainen sosiaali- ja terveystieteiden rakentuu paljolti perheen hyvinvoinnin varaan ja sen edistämiseksi. Perheen huomioon ottaminen on vammaisen tukijärjestelmässä tärkeä asia. Vallalla olevan käsityksen mukaan kotihoito, kotipalvelu ja avohuolto ovat tärkeimpiä hoitomuotoja. Kotona tapahtuva hoi-

totyö on edullisempaa kuin laitoshoido. Kotihoidossa vammaisten lasten mahdollisimman inhimillisestä kohtelusta voidaan parhaiten pitää kiinni. Lisäksi aloitteessa todetaan, että sen mukainen laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Edellä olevasta huolimatta hallituspuolueiden edustajat äänestivät äskettäin jätettyä omaa lakialoitetta vastaan. Edes lakialoitteen allekirjoittajat eivät olleet valmiita ottamaan lakiehdotusta käsittelyyn. Joutuu kysymään, miksi tällaisia lakialoitteita yleensä tehdään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana sekä

että valiokunnan mietintöön sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 30 §:n 2 momentti ja 76 b §,

sellaisena kuin näistä on 76 b § 30 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1089/82), muutetaan 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 momentti, 5 b §:n 1 momentin johdantokappale, (poist.) 10 §:n 1 ja 2 momentti, 14 §:n edellä oleva alaotsikko, 14 §:n 1 momentti, 23 §:n 4 momentti, 24 ja 28 a §, 29 §:n 4 momentti, 30 §:n 3, 4 ja 6 momentti, 47 §:n 1 momentti, 54 §:n 1 momentti, 59 §:n 2 momentti sekä 68 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentti, 14 §:n edellä oleva alaotsikko, 14 §:n 1 momentti, 47 §:n 1 momentti ja 59 §:n 2 momentti 11 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (32/85), 5 §:n 2 momentti ja 5 b §:n 1 momentin johdantokappale 23 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1215/88), (poist.) 10 §:n 1 momentti sekä 30 §:n 3 momentti 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1109/87), 10 §:n 2 momentti 14 päivänä tammikuuta 1966 annetussa laissa (5/66), 23 §:n 4 momentti 13 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (458/86), 24 § osittain muutettuna mainitulla 11 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla, 28 a § 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (505/71), 29 §:n 4 momentti 29 päivänä syyskuuta 1978 annetussa laissa (745/78) ja 30 §:n 4 ja 6 momentti 14 päivänä kesäkuuta 1985 annetussa laissa (479/85), sekä lisätään lakiin uusi 18 a §, laista 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetulla lailla (471/81) kumotun 20 §:n tilalle uusi 20 § sekä lakiin uusi 23 c—23 f § seuraavasti:

2 luku

Etuudet

4 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Sairaanhoito- sekä raskaus- ja synnytyskustannukset

5 ja 5 b §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

8 ja 9 §
(Poist.)

10 §

Vakuutetulle korvataan lääkäriin, sairaanhoitolaitokseen, laboratorioon, röntgenlaitokseen tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön luokse tehdyistä matkoista johtuvat matkakustannukset kokonaan siltä osin kuin ne yhdensuuntaiselta matkalta ylittävät 25 markkaa (*omavastuuosuus*). Sama koskee lääkärin tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön potilaan luokse tehdyistä matkoista johtuneiden matkakustannusten korvaamista. Jos vakuutetun tämän pykälän mukaan maksettaviksi jäävät matkakustannukset saman kalenterivuoden aikana ylittävät 500 markkaa (*vuotuinen omavastuuosuus*), vuotuisen omavastuun ylittävä osa matkakustannuksista korvataan kokonaan. Vuotuista omavastuuosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös vakuutetun terveyskeskukselle sairaankuljetuksesta maksamat kustannukset.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

*Päiväraha, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha
sekä erityishoitoraha*

14, 18 a, 20 ja 23 c—23 f §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Etuuksia koskevia yleisiä säännöksiä

24, 28 a, 29, 30, 47, 54, 59 ja 68 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1989

Juhani Alaranta

Annikki Koistinen

Matti Väistö